

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע

מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתוכל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

1

מכון
טעם
זקנים
שוחזרו על
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

כבוד הצדיק!
כשנתחדש הלכה – נתחדש שכל וידיעה
ואם לא יבין תיכף – יבין אחר כך
עניה במקומה ועשירה במקום אחר
לפרש הדבר בלשון שמבין
שיהא שם שמים מתאהב על ידך
והצנע לכת עם אלוקיך

צריך להתמהמה הרבה
ויבז עשו את הבכורה
בא אחיך – ויקח ברכתך
המוח של הרב'ה והפה של ר' נתן
נוצר תאנה יאכל פריו
לענות מיד?!?...
להבין הדבר בפשיטות על מקומו
אם לא תדעי – צאי לך בעקבי הצאן

כל הזכויות שמורות

שער ועימוד: י. גרוס

0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפז לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443 (מארה"ק: 072-257-3456)

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

פרשת תולדות, שנת תשל"ה

צריך להתמהמה הרבה

(חסרה ההתחלה ע"פ תורה א') * --- 'מלכות' אין לה מעצמה כלום, וכנגדה 'מלכות דסטרא אחרא' היא גם לא חפצה להבין? אלא שהחילוק הוא – 'שמלכות דקדושה' אכן לא מבינה כלום, היא רק 'לבנה', אבל היא עומדת ליד 'החמה' והיא רוצה להבין – היא רוצה שה'חמה' תאיר לה!

הרבי אומר: צריך לתת 'כח' ל'מלכות דקדושה', כיון שהיא 'מלכות', מוכרחים שיהיה לה 'כח'. חכמה.

כשרבי נתן התקרב לרבי, אמר ר' נתן: "ביז מען ווערט אן איש כשר" – צריך להתמהמה הרבה' – דארף אסאך געדויערן!...! עד שזוכים להיות 'איש כשר' – צריך להתמהמה הרבה' – צריך להמתין זמן רב...!²

הערות ומראי מקומות

א. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' א': אף מחמת שאור השכל גדול מאד, אי אפשר לזכות אליו כי אם על-ידי בחינת 'נון' ... וזה בחינת 'לבנה', כי הלבנה אין לה אור מעצמה כי אם מה שמקבלת מהשמש, וזהו בחינת 'מלכות', 'דלית לה מגרמה כלום', אלא מה שמקבלת מן החיות, שהיא בחינת חכמה, בחינת שמש פנ"ל ... אבל מי שאינו מקשר עצמו אל השכל והחכמה והחיות שיש בכל דבר, זה בחינת עשו שבזה את הבכורה, כמו שכתוב: "ויבז עשו את הבכורה"; דהינו השכל פנ"ל ... בחינת 'מלכות הרשעה', בחינת 'לבנה דסטרא אחרא' ...

ב. עי' כל סיפור הענין בארוכה בס' כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות י"ד.

זה נקרא 'לבנה'! ה'לבנה' יודעת ש'אור השכל' הוא גדול מאד, ובאם תעמוד מול 'אור השכל', ותתקשר ל'אור השכל', ל'חמה', ל'צדיק', הוא יאיר לה!

ככל שאעמוד קרוב יותר, הוא יאיר לי יותר!

ועניין ה'לבנה' אין לזה שיעור, הוא כזה מין אור שכמה שהאדם עומד קרוב יותר אז מאיר בו יותר!

את החילוק שבין 'יהושע' לשאר התלמידים רואים במה שהשי"ת אמר למושה: "קח לך את יהושע בן נון!"^ג והרי היו את 'הזקנים', שהיו כאלו גדולים, ובכל זאת נאמר "קח לך את יהושע בן נון!" כי 'יהושע' היה ה'לבנה', שנכלל ממש ב'מושה', ומושה האיר בו בשלמות!

בפרק הראשון של ספר יהושע, השי"ת אמר ליהושע: "לא ימוש ספר התורה הזה מפריך"^ד, אומר הרבי תורה י"א: "לא ימוש' הוא מלשון 'גשמיות', שהתורה לא תהיה נתגשם מפריך!" כך אמר הקב"ה ליהושע.

אצל משה רבינו היה כזה מין 'אור תורה' ש'שכינה היתה מדברת מתוך גרונו', ועל כן התורה לא התגשמה בפיו, והשי"ת אמר ליהושע: שגם אצלך יהיה כך, "לא ימוש – מפריך", שהתורה לא תתגשם מפריך, שהתורה תאיר אצלך כל כך כמו שהיא האירה אצל משה!

ומדוע הוא זכה לכך? שכבר בחייו (של משה) היה מעצמו בבחינת לבנה ש'אין לה אור מעצמה כלום', כי אם 'מה שמקבלת מהשמש' - -

הערות ומראי מקומות

ג. במדבר כ"ז י"ח.

ד. יהושע א' ח'.

ה. אות ב', ועי' גם תו' ק"י.

ויבז עשו את הבכורה

זהו מהלך מופלא, מכנים את היצר טוב בשם 'מסכן וחכם';¹ מצד עצמו הוא 'מסכן', עני, אם כן מדוע קוראים אותו בשם 'חכם'? כי הוא עומד ליד ה'חכם'! כשהוא עומד ליד החכם אז הוא גם חכם, החכם מאיר בו, נמצא שמצד עצמו הוא 'מסכן' ו'חכם' מצד הצדיק.

היצר הרע הוא גם 'מסכן', רק שהוא לא רוצה להבין, "לא יחפוץ כסיל בתבונה", הוא לא חפץ להבין, והוא אף מבזה את השכל, "ויבז עשו את הבכורה", הוא מבזה את השכל.

במדרש של פרשת השבוע (תולדות) כתוב,² [צריך ללמוד מדרש!!] שהקב"ה אמר: 'יצחק' קרא לעשו 'בנו הגדול', ורבקה גם היא אמרה כך, "ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול". ואני אומר, "קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד!"

הקב"ה קורא לו 'בזוי אתה מאד', מדוע 'בזוי'? כי 'ויבז עשו את הבכורה!' הוא ביזה 'אמונתו של מקום',

נמצא, הרי שכל החילוק בין עשו ליעקב, ש'עשו' 'מבזה' את השכל, ו'יעקב' מחשיב את השכל!

הערות ומראי מקומות

1. עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' א': וְזֶה בְּחִינַת 'יֵצֶר טוֹב' וְיֵצֶר רָע, כִּי הַיֵּצֶר טוֹב נִקְרָא "מִסְכֵּן וְחָכֵם" (קהלת ז), בְּחִינַת 'מַלְכוּת', שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנִיָּה וְדִלְיָה דְלִית לָהּ מִגְרָמָה כְּלוּם כִּי אִם מֵה שְׁמֻקְבֵּלֶת מִחֻכְמָה. וְיֵצֶר רָע נִקְרָא 'מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל', בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסִטְרָא אֲחֵרָא, שְׂאִינָה חִפְצָה בְּחֻכְמָה וְשִׁכְל, בְּחִינַת לֹא יִחְפֹּץ כְּסִיל בְּתַבּוּנָה וְכוּ' כַּנ"ל ... וְצָרִיף כָּל אֶחָד לְתַנן כַּח לְבְּחִינַת מַלְכוּת דְּקִדְשָׁה לְהַתְגַּבֵּר עַל מַלְכוּת דְּסִטְרָא אֲחֵרָא...

2. בראשית רבה ס"ה י"א.

בא אחיך – ויקח ברכתך

כתוב בזוהר הקדוש בפרשת השבוע, ^ח ש'יעקב' התברך כל כך הרבה פעמים, פעם אחת הוא קיבל ברכה מיצחק, שזה נקרא ב'ערמה' וב'חכמה', ואחר כך כשהוא נסע מאיתו הוא בירך אותו שוב "וא-ל שד-י יברך אתך ויפרך וירבך, ויתן לך את ברכת אברהם". כשהוא נסע ללבן, הוא התברך בחון, ובפרשת וישלח הוא שוב פעם התברך בחלום. 'ארבעה פעמים' הוא התברך!

ואומר בזוהר הקדוש, שכשיעקב ראה שהוא מסובב בכל כך הרבה ברכות, וראה שעתה הוא לא זקוק לכל כך הרבה ברכות, שבכדי לעמוד כנגד עשו מספיק לו 'ברכה אחת', הוא גזז שלשת הברכות לזמננו, לימים שלנו שלפני משיח! שהברכות יצילו אותנו! ואולם לשעתו לקח רק ברכה אחת.

ואומר הזוהר, איזה ברכה לקח אז יעקב? הברכה שיצחק בירך אותו בשעת נסיעתו ללבן, "וא-ל שד-י יברך אתך ויפרך", את הברכה הזאת הוא לקח!

ואולם זאת הברכה הראשונה היא ברכה גדולה, ואת הברכה הזאת הוא לקח איתו לעצמו, ואת שלשת הברכות האחרות הוא השאיר לזמננו!

קבני זה פעמיים, את ברכתי לקח", אומר הזוהר, ^ט 'בכרתי' ו'ברכתי' הם אותם אותיות, 'מהבכורה' נהיה 'ברכה'.

המח של הרב'ה והפה של רבי נתן

הכלל, שעם הענין של 'תמימות ופשיטות' אנחנו צריכים לגשת אל הרבי, בלי שום שכל עצמי! הנך מקורב לרבי – אל תשתמש בשכל 'שלך', תהיה 'לבנה' כנגד הצדיק,

הערות ומראי מקומות

ח. דף קמ"ו ע"א.

ט. דף קמ"ה ע"א.

פרשת תולדות, שנת תשל"ה ז

ואז הוא יאיר לך – על ידי כל דיבור, וכל דבר, ואז תהיה 'כאור החמה', על אף ש'מעצמך' אין לך כלום!

אלו שאכן זכו ל'תמימות ופשיטות', הם באמת פעלו ועשו טוב!

הרב של למברג - שלא היה חסיד ברסלב, כשלקח את הספר (ליקוטי הלכות), אמר: "דאס איז דעם רבי'נס מח או רבי נתן'ס מויל!" - "זה המח של הרב'ה והפה של רבי נתן!"

ר' נחמן טולטשינער התארח אצל הרב של למברג, בשבת, כשהיה בדרכו להדפיס את ה'ליקוטי הלכות', והראה להרב את (הכתבי יד של הליקוטי הלכות) והוא (- הרב הנ"ל) סיפר: שרבינו התארח אצל אביו בבית, [אביו היה הרב של למברג, ולאחר מכן התמנה בנו לרב] ועוד זכר את רבנו, (ואמר לר' נחמן טולטשינער): "חיצים יורים בקרבי – שעדיין לא זכיתי להיות אצל הרבי! הרבי אמר לי, שאם אני אבוא אליו יעשה ממני מה שהוא עשה מנתן'לה!"

הרב סיפר שרבינו היה אצל אביו [מן הסתם הוא היה ילד, אבל כבר היה בר שכל וזכרון, אפילו ר' נחמן היה אז מן הסתם בגיל שלושים]. ואמר: הרבי לא דיבר כלום, בגלל החולאת היה מנוע מלדבר, אבל כאשר דיבר היה משה לשמוע, וכשסיפר סיפור מ'ארץ ישראל' זה היה (נפלא ביותר)!

פעם ב'סעודה שלישת' - הוא סיפר - ענה רבנו ואמר: "איך וועל אייך דערציילן א מעשה פון ארץ ישראל!" "אני אספר לכם סיפור מארץ ישראל!" ורבנו התחיל לשוחח, והוא (- הרב הנ"ל) אמר על עצמו: "הרגשתי שהרבי עומד להסתלק מגודל הדביקות, כבר היה לילה, אמרתי 'המבדיל' הדלקתי נר ונכנסתי, וזה קטע והפסיק (את הדיבור של רבינו)!" ורבינו הודה לו על מה שהוא עשה!

הוא סיפר איזה סוג של אהבה והתמסרות היה לו לרבינו, בשעה שרבינו היה שם (בלמברג).

הערות ומראי מקומות

י. עיי' כל הסיפור בארוכה בס' אבניה ברזל - שו"ס ממוהרנ"ת אות כ'. ובשיש"ק הנדמ"ח ח"א אות ק'.

ר' נחמן טולטשינער שמע ממנו עוד דברים על הרבי, וכשר' נחמן טולטשינער היה לו כזה דבר – לשמוע דברים חדשים מהרב'ה (זה היה עברו כמוצא שלל).

והוא (הרב מלמברג) אמר: "זה המח של הרב'ה והפה של רבי נתן!".

בוודאי שזה אמת ויכולים לומר שזה המח של רבנו! ואולם מתי יכולים לומר שזה המח של רבנו? כשבאמת רוקנו לגמרי את המח, וכל דבר שנכנס הוא רק מהרבי, אזי זה אכן המח של הרב'ה!

כשהגיע (ר' נחמן טולטשינער) לר' נתן, וסיפר את מה שאמר 'הרב' (כנ"ל, ענה על זה מוהרנ"ת):
"גם אני אומר כך! הספר שלי הוא המח של הרב'ה והפה שלי!"

נוצר תאנה יאכל פּריו

והעניין הזה אין לזה 'גבול', ככל שיש יותר ביטול לרבנו, וכמה שהמחשבה מונחת יותר ברבנו, יש יותר את העניין של 'אור הלבנה כאור החמה!' אין לדבר זה שיעור.

'כל התלמידים' של משה רבינו היו 'בחינת לבנה', אבל 'לבנה' ממש' היה רק יהושע!

על כן באמת אמר השי"ת: **"קח את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו, ונתת מהודך עליו"**.

משה רבינו חשב שהוא יקח את בנו (למנהיג), אבל השי"ת אמר לו - לא! 'נוצר תאנה יאכל פּריו!' 'נוצר תאנה' - מי ששימש אותך - הוא יאכל פּריו! ^כ

באותה תקופה שהיה חילוקי דעות בין ר' סנדר טירווצר ור' נחמן טולטשינער, ^כ הגיע 'ר' מאיר טעפליקער" שהיה מתגורר בארץ ישראל, ונסע משם לאומן על ראש השנה - פעם בעשר שנים נהג ר' מאיר להגיע - ור' סענדער רצה להשיח קצת את ליבו

הערות ומראי מקומות

יא. במדבר כ"ז ט"ז, ורש"י שם ד"ה יפקוד ה'.

יב. עי' כוכבי אור - שיחות וסיפורים אות נ"ה, ובקונטרס טעם זקנים מ"ח, ובשיש"ק הנדמ"ח ח"ב אות תקל"ד.

לפני ר' מאיר, שכן ר' מאיר היה מאד חשוב אצל רבי נתן. והנה הוא רק התחיל לדבר, ור' מאיר לא נתן לו להמשיך: "ר' נחמן?! ר' נחמן?! ר' נחמן הרי סחב את הדליים עם שפכי המים המשומשים אצל ר' נתן".

הוא לא נתן לו לדבר! "ר' נחמן?! ר' נחמן?! ר' נחמן סחב את הדליים אצל ר' נתן!" הוא מיד עצר אותו, אין לו מה לשמוע!

ר' מאיר הרי היה גר כאן (בארץ ישראל), הוא התגורר ב'צפת'. אלא מאי, פעם בעשר שנים הוא היה נוסע לאומאן על ראש השנה.

(ר' משה ביננשטוק: כתוב במכתבים של ר' יצחק בסוף עלים לתרופה, שברוך השם התחזקנו, בואו של ר' אבא השפיע על ר' מאיר – "אזר כגיבור חלציו, התגבר על כל המניעות", ביטויים חזקים מאד – מה שהתגברו על המניעות ונסעו, תודה על כך שר' אבאלע היה פה!)²⁷ **כן כן!**

(חסר קצת) - - - רבינו היה פעם בטעפליק על שמחת ברית, נולדו תאומים, והרבי היה על הברית, ²⁷ (רמ"ב: זה היה אצל ר' שמואל?) כן. ענה הרבי ואמר: "במקום שתי חולים – שתי חלשים, עדיף אחד בריא!", כך אמר הרבי! (עיי"ש הסיפור).

השי"ת יעזור!

העניין של "אל תיאשו עצמכם" (שאמר רבינו) – זה בכל פרט! (בין רוחניות ובין בגשמיות).

הערות ומראי מקומות

יג. מכתב ט"ו: וְהִנֵּה בְּנִסְיַתְעָם הַטּוֹבָה לְפָנֶי הַצְּלִיחוּ וְגַם עָשׂוּ פְרִי, אֲשֶׁר כְּבוֹד יְדִידֵינוּ הִקָּרַר הָרַב מְאִיר נ"י נְתַעֲוֹרֵר מִזֶּה, וְאִזְרֵי כְּגִבּוֹר חֲלָצִיו וְשֵׁם נִפְשׁוֹ בְּכַפְּיוֹ לְבּוֹא לְאוּמָאן, לְזִכּוֹת לְהִיּוֹת נִמְנָה בֵּין הַקְּבוּצָה שְׁלָנוּ הַמְתַּאֲסָפִים לְשֵׁם עַל רֹאשׁ הַשְּׁנָה הַקְּדוּשׁ הַבַּעַל"ט, לְהַסְתַּוֵּף בְּצַל כְּבוֹד הַנִּמְנָח צִוּק"ל ז"ע הַשּׁוֹכֵן בְּשֵׁם. יְהִי ה' עִמּוֹ, וְיִצְלִיחוּ בְּדַרְכּוֹ לְשֵׁלוֹם, וְיִזְכֶּה לְבּוֹא לְמִבְּקָשׁוֹ הַטּוֹב כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ, וְלָשׁוּב לְבֵיתוֹ בְּחַיִּים וְשֵׁלוֹם, לְעַמֵּד עַל מִשְׁמַרְתּוֹ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּיָתֵר שְׂאֵת וּבְחֵיּוֹת נִפְלָא כְּרִצּוֹנוֹ הַטּוֹב.

יד. עי' כוכבי אור - אנשי מוהר"ן, אות כ"ג (ב).

לענות מיד?!...

(רמ"ב מבקש רשות לשאול בשליחות הרה"ח ר' נתן צבי קעניג ז"ל, בנוגע לכמה עניינים שהתעוררו בהם כמה מתלמידי הישיבה דחסידי ברסלב בב"ב, ורלוי"צ השיב): לענות מיד?! ר' נתן היה פעם בטעפליק, ואחד שאל אותו משהו, ר' נתן לא ענה לו, והוא חזר שאל שוב, אמר לו ר' נתן: "אינני יכול לתת עצה בנפשי האם לאכול עוד כף סלק, שמא אכלתי די, ואתה רוצה שכבר אענה לך?!".^{טו}

(רמ"ב: מדובר בענין שכבר דיברו ממנו), השי"ת ירחם עלינו שלפחות את זה נדע – ש"אנחנו לא יודעים כלום", הרי מדברים כאלה והנהגה כזאת יכולים להיות 'מפורסם של שקר', זה שואל וזה עונה – נהיה מזה עסק שלם...

להבין הדבר בפשיטות במקומו

נו, מה הוא שואל? (רמ"ב: לגבי אמירה, 'לומר' את הלימוד), לא לא! היום ראיתי בספר 'ביאור הליקוטים' שמביא שם ר' אברהם בן ר' נחמן: "כשלא מבינים את הלימוד, אין זה נחשב כלל ללימוד! אין זה נחשב ללימוד כלל!".^{טז}

אנחנו ראינו את "ר' שמשון". ר' שמשון היה כזה יהודי שאין היום בנמצא!

היה לו 'חדר' מיוחד בבית שאף אחד לא נכנס לתוכו, כשהלך הוא נעל את הדלת, 'בני הבית' לא נכנסו אף פעם לחדר, שם עבד את השי"ת, והוא הקפיד מאד שאף אחד לא ייכנס לתוך הבית!

הערות ומראי מקומות

טו. עיי' שיש"ק ח"א אות קפ"ד.

טז. עיי' בפתחה לס' ביאור הליקוטים (והוא גם כוכבי אור - שיחות וסיפורים אות י"ב): ... כִּי בַתּוֹרָה שֶׁבְּנִגְלָה, תִּלְמֹד בְּבִלְי וִירוּשְׁלַיִם, גַּם אִם נִמְצָא בָּהֶם לְמוֹד אֶחָד פְּשׁוּט, לְהַבִּין עַל-כָּל-פְּנִימִים בְּפִשְׁטוּת מְאֹד הַגְּמָרָא, כִּי בְּלִי זֶה לֹא נִקְרָא בְּשֵׁם לְמוֹד כָּלֵל, נִמְצָא בְּכָל זֶה לְמוֹד הָעֵינָן, אֲשֶׁר הַלּוּמְדִים בָּהֶם יִשְׁמְרוּ עֵינֵיהֶם לְעַן וְלְהַעֲמִיק יוֹתֵר... (ועיי' מגן אברהם או"ח סי' נ' ס"ק ב: ... אבל עכשיו שאין מבינים לשון תרגום צריכים ללמוד להבין דאם לא כן אינו נחשב ללימוד ... ועיי' עלים לתרופה מכתב ו', בתוך הדרכה לסדר הלימוד לבנו: ... וְתִשִּׁים עֵינֶיךָ וְלִבְךָ לְהַבִּין הַדְּבָרִים הַיְטִב, וְלֹא תוֹנֶה אֶת עַצְמְךָ, וְגַם לֹא תִדְקְדַק יוֹתֵר מִדְּאֵי בַחֲנָם, כְּאֲשֶׁר כָּבַד דְּבָרָנוּ בְּזֶה ...)

פרשת תולדות, שנת תשל"ה

והיה אחד שהתקרב לר' שמשון, תלמיד של הרבי מאוסטרווצע, למדן גדול, שהגיע 'מלאדזש', ולא יכל לנסוע חזרה (מחמת פרוץ מלחמת העולם), ונשאר באומן לתקופת מה, ר' שמשון קבע איתו שיעור, ולמדו יחד 'גמרא', והוא אכן 'למד' גמרא!
אני יודע מעוד אנשים, שהם 'לא היו למדנים גדולים', והם למדו גמרא – כדי 'להבין' את הגמרא!

מהיכן נהיה עסק ש'אומרים' גמרא?! מי אומר להם לומר גמרא?! "צריך לומר גמרא! צריך לומר גמרא!" (כך הם אומרים).

נוהגים כשמגיע חודש אלול אומרים 'תיקונים', יש שם 'שמות', 'צירופים', שם - כשלא מבינים אזי אומרים. ואפילו ב'תיקונים', ענין שכן מבינים – יש להבין, ובאם לא – אומרים. אבל 'ללמוד' (גמרא וכדומה) הרי יכולים להבין!

היום ראיתי בהקדמה ל'ביאור הליקוטים', שמביא ר' אברהם בן ר' נחמן: "אם לא מבינים – אין זה נחשב לימוד כלל!"

ומהיכן זכה ר' אברהם בן ר' נחמן להיות כזה 'למדן', כזה 'בקי'?

ר' שמשון היה 'בעל תנ"ך מופלא', ר' שמשון כשהיה לומד קטע מליקוטי מוהר"ן זה הריח! היה בקי בתנ"ך עם פירוש רש"י, הוא למד עם ילדים. היה חוזר על פסוק – היכן שהרבי מביא פסוק בליקוטי מוהר"ן, עם הרש"י, מה שרש"י מפרש בפסוק! נעימות נפלאה היתה אצלו.

ואם כן הרי יכל 'לומר'?! הוא יכל 'לומר גמרא'?! מדוע הוא היה צריך (ללמוד עם הלמדן הנ"ל)? 'שיאמר'?

"צריך להבין את מה שלומדים! אם לא – אין זה לימוד כלל!"

מהיכן לקחו את זה? שמענו שרבינו ציוה על ענין של 'בקיאות', שלא ירבו בפלפול, אבל צריך הרי לדעת מה אני אומר! 'אמירה בעלמא'?

(רמ"ב: יש איזה משמעות בשיחות הר"ן, משיחה ע"ו שם), "ר' נחמן בורשטיין ז"ל: הרבי אומר שצריך 'לומר', אבל לפני כן אומר הרבי שצריך "להכניס מוחו"), המח! מה הפירוש מח! הרי מח הכוונה

הערות ומראי מקומות

יז. ע"י שם בארוכה, וז"ל בתו"ד: וספר עמנו הרבה בענין זה שטוב ללמוד במהירות ולבלי לדיקדק הרבה בלמודו, רק ללמד בפשיטות בזריזות, ולבלי לבלבל דעתו הרבה בשעת למודו מענין לענין, רק יראה

'להבין!' להכניס את המוח הכוונה היא 'להבין!' (רנ"ב: זה שכבר למד עשר פעמים את כל הש"ס, הוא יכול לומר!).

זו לא שיחה נכונה (- שרבינו סובר שצריך רק 'לומר'), זה דבר מוטעה, לא לזה התכוון הרבי! העולם מביט וזה נהיה ללעג ולקלס: "הרבי מברסלב הורה 'לומר' גמרות", "לא צריך להבין, צריך לומר", זה חוכא ואיטלולא!

יש להניח את העניין הזה... צריך 'להבין' מה שאומרים! אלא מה? כיון שיש ענין של 'בקיאות', לא צריך להתעכב הרבה בלימוד.

(רנ"ב: ה'פלא יועץ' מדבר מדרך הלימוד, ואומר שלגבי כל הלימודים הוא אכן לא מבין את אלו ש'אומרים' סתם, למעט 'תהילים' ו'זוהר' ששם כן יאמר, אפילו שהוא לא מבין).^ח

אם לא תדעי – צאי לך בעקבי הצאן

(הנוכחים מתווכחים בנידון הנ"ל, וא' מזכיר את מאמר חז"ל שמביא רביז"ל בשיחות הר"ן "ליגריס איניש... ואף על גב דלא ידע מאי קאמר" וכו'),^ט "לגבי "ולא ידע מאי קאמר", יש פסוק ב'שיר השירים':

הערות ומראי מקומות

להבין הדבר בפשיטות במקומו, ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד, אל יעמד הרבה שם, ויניח אותו הענין וילמד יותר להלן, ועל-פי הרב ידע אחר-כך ממילא מה שלא היה מבין בתחלה כְּשִׁילְמַד כְּסֵדֶר בְּרִיזוֹת לְהֵלֵן יוֹתֵר...

יח. עיי"ש ערך זוהר: ... ונהי שבלימוד המשניות וכ"ד יש דעות שצריך להבין לפחות מהו הענין שלומד, אבל בלימוד תהלים זוהר הקדוש אפילו באין מבין כלל חשוב ומקובל ומרוצה לפני ה'...

יט. שם שיחה ע"ו: ... רק יכניס מוחו בהלמוד, ויאמר כְּסֵדֶר בְּרִיזוֹת, וממילא יבין, ואם לא יבין תכף - יבין אחר-כך, ואם ישארו איזה דברים שאף-על-פי-כן לא יוכל לעמוד על כוננתו מה בכך, כי מעלת רבוי הלמוד עולה על הכל, וכמו שאמרו רז"ל (שבת סג.): 'לְגַמּוֹר וְהִדָּר לְסַבֵּר וְאָף-עַל-גַּב דָּלָא יָדַע מַה קָאָמַר' שְׁנֵאָמַר "גְּרָסָה נִפְשִׁי לְתַאֲבָה" וכו'. כי על-ידי רבוי הלמוד שילמד במהירות ויזכה ללמד הרבה, על-ידי-יזה יזכה לעבר כמה פעמים אלו הספרים שלומד, לגמורם ולחזור להתחיל ולגמורם פעם אחר פעם, ועל-ידי-יזה ממילא יבין בפעם השני והשלישי כל מה שלא היה מבין בתחלה, כל מה שאפשר להבין ולעמוד על דבריהם.

פרשת תולדות, שנת תשל"ה יג

"אם לא תדעי לך היפה בנשים – צאי לך בעקבי הצאן!"² תראה כיצד נהגו אנשי שלומנו!!

שמעתי מהרבה אנשים שאחזו בדרך הלימוד של רבינו, ונהגו 'ללמוד' מידי יום 'שבע דפים גמרא', כשהם לא הפסיקו באמצע!

היה פעם יהודי פשוט, שכאשר "הרב מחארקוב"³ דיבר מ—(סוגיא בפרק) 'העור והרוטב' (במסכת חולין), הוא ענה ואמר: "בפרק 'העור והורטב', 'בחולין'!" – הפרק עוסק בענייני טומאה, פרק קשה.

והרב מחארקוב התפלא: "מה האי? איך אתה מגיע אל 'העור והרוטב'?" והוא השיב – אני לומד! (רנ"ב: אם הוא רק היה 'אומר' – הוא לא היה יודע!).

הוא 'למד' ו'זכר'! ואמר "בפרק 'העור והרוטב' ב'הלכות טומאה'!". זה פרק קשה! ככה היה המעשה.

כל אחד בתחילת לימוד הש"ס, 'ברכות', 'ערלה', יכול להבין את מה שהוא לומד, ואפילו את ה'פירוש'; ואם זה עבורו מדי 'עמקות' – הוא יכול להתקדם הלאה, וכך גם 'שבת', 'עירובין', עד שהוא מגיע ל'סדר קדשים' שם הוא זר, יש שם המון מושגים חדשים שהוא לא יודע – גם שמה כמה שהוא מסוגל להבין שיבין, אם זה 'גמרא' ואם

הערות ומראי מקומות

כ. שיר השירים א' ח'. [ועי' לקוטי הלכות ברכות הרי"ד ד' אות ל"ז: וְהוּ שִׁמְשִׁיב לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ, אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הַיָּפֶה בְּנָשִׁים, דְּהִינּוּ שְׁה' יִתְבָּרַךְ מְשִׁיב לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, אִם אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג לְמִי לְהִתְקַרֵּב, צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, וּפְרַשׁ רִשׁ"י, הַסֵּתֵבֵל בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֶיךָ הַטּוֹבִים וְהִלֵּךְ אַחֲרֵיהֶם, וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ וְכוּ'. הִינּוּ מַה שְּׁאַמְרֵנוּ לְעֵל, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁעַכְשׁוּ נִתְבַּלְבַּל הָעוֹלָם מְאֹד, וְאֵין יוֹדְעִים הֵיכֵן הָאֲמֹת אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּבֵד הַקְּדוּשָׁה ה' יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה שְׂזַכִּינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְאָנוּ צְרִיכִין לִילֵךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, בְּדַרְךְ אֲבוֹתֵינוּ, בְּדַרְךְ הַתּוֹרָה שְׁמִסֵּר לָנוּ מִשָּׁה וְחֻכְמֵינוּ ז"ל מְדוּר לְדוּר, שְׁכָל חֻכְמֵינוּ וְנִבְיָאֵינוּ ז"ל חִבְרוּ לָנוּ סְפָרִים קְדוּשִׁים וְיֻקְרִים, וְהוֹרוּ לָנוּ דְרָכֵי הַתּוֹרָה, וְאָנוּ צְרִיכִין לִילֵךְ בְּעַקְבוֹתָם...]

[עיי"ש לגבי חיפוש את הצדיק האמת].

כא. הרב ר' נחום כהאן זצ"ל, הרב של חסידי חב"ד בחארקוב, למדן מופלג, התקרב בשנת תר"צ ע"י ר' נשקע מטולטשין, אחרי שר' נשקע התאכסן אצלו. והיה בא לר"ה לאומן, וכן כמה פעמים במשך השנה. עובד ה' גדול זוהר בקימת חצות, נעקד"ה בימי השואה הי"ד. (עי' שיש"ק ח"ז קנ"ו).

זה 'רש"י! ואם בכל זאת לא מבין, שיתקדם הלאה! ומדוע? לא רק בגלל ש"הוא לא מבין", אלא שבאם יתקדם 'הלאה' לבסוף כבר יבין כאן!.

ראיתי פעם למדן מופלג, שכהיום הוא 'ראש ישיבה' גדול, הכרתי אותו ברוסיה בעודו בחור, ופעם בשבת למד גמרא 'חולין', הוא 'למדן עצום', ולמד תוספות בחולין, ישנו שם 'תוספות' בחולין, שמביא משנה מ'טהרות', אני רואה שהוא לומד את התוספות, והוא מתייגע ולא מבין את המשנה! הוא לא לקח את המשניות – לראות את המשנה בטהרות!

אם אף פעם לא למדו את המשנה בטהרות, מה כבר יכולים להבין? "גש לארון, תראה את המשנה בטהרות!"

נוכחתי לראות מה זה 'למדן', "תוציא משניות, תסתכל, תלמד את המשנה!", איך אפשר לעשות פשטים בתוספות אם לא למדו מקודם את המשנה בטהרות!?

יש לפעמים אדם שהלימוד זר לו, הוא אף פעם לא למד את זה, אבל אם הוא ימשיך וילמד 'הלאה', הוא כבר יבין.

אפילו 'זבחים', זבחים הרי היא מסכת קשה, גם 'מנחות' היא מסכת קשה, יש הרבה גמרות שאפשר להבין אפילו בפעם הראשונה, ויש הרבה מסכתות – שלא! יכול להיות שהגמרא במקום אחר (עשירים במקום אחר).

על כך התכוון הרבי! מדובר במי שהוא 'יודע מה שהוא אומר', רק שיש דבר שצריך ביאור – ששם אתה 'לא יודע', אזי "תתקדם הלאה!" אבל לא בכל מקום! אם הוא בר דעת – הוא צריך להבין!

זו 'ענווה פסולה' לומר: "אני לא יודע", נכון שאת עומק הדברים אני לא מבין. אולם (באמת) אני כן מבין!

גם כשרוצים ללמוד באופן של 'בקיאות' – הרי צריך שתהיה לי בקיאות, האם (לקרוא) זאת 'בקיאות'?! אם לא אזכור את הגמרא זו 'בקיאות'? איזה מין 'בקיאות' זאת?!

כבוד הצדיק!

מובא בגמרא, ^{כב} ש"ר' יהושע בן חנניא" פגם בכבודם של 'בית שמאי', עד "הושחרו שיניו" – השיניים שלו נהיו שחורות - "מפני תעניותיו", כל כך הרבה הוא צם!

היה זכור לי שהגמרא מדברת שגם אצל "ר' שמעון" היה מקרה כזה, ש"ר' שמעון בן יוחאי" גם עשה כך. "רבי שמעון" פגם בכבודו של "רבי עקיבא" והושחרו שיניו מהתעניות. אחד אמר לי "לא, אצל ר' שמעון זה לא כתוב, אצל ר' שמעון אף פעם לא היה כך". אבל זכרתי שכך כתוב בגמרא, זה נמצא במסכת נזיר – שם כתוב ^{כג} ש"רבי שמעון" אמר דיבור לפני "ר' עקיבא", וזה היה נחשב שהוא פגע בכבודו, "הושחרו שיניו מפני תעניותיו" - ר' שמעון! צם כל כך הרבה עד ששיניו הושחרו מריבוי תעניות.

רואים אנו שכאשר 'אומרים משהו' (על הצדיק דברים שאינם נכונים, וגורמים בזה זלזול על הצדיק) נהיה איזה 'פגם!' 'פגמו במשהו'!

- - - איך באים לומר כזה דיבור על הרבי – שרבינו ציווה 'לומר' – בזמן שאין שום שיחה כזאת!

כשנתחדש הלכה – נתחדש שכל וידיעה

היה בין אנשי שלומינו את "ר' יוסף יונה", ^{כד} לא הכרתי אותו, הוא היה חמיו של ר' אברהם (שטענהארץ ז"ל), שעבר מספר פעמים על כל "ארבעה חלקי שולחן ערוך", וכולם ידעו שכשרוצים לשאול דבר הלכה – אפשר לשאול את "ר' יוסף יונה!" מדוע? כי 'מרום הלימוד' הוא היה בקי בכל ארבעה חלקי שולחן ערוך!

הערות ומראי מקומות

כב. עיי' מס' חגיגה דף כ"ב ע"ב.

כג. עיי' מס' נזיר דף נ"ב ע"ב.

כד. בנו הצעיר של מוהרנ"ת ז"ל.

מובא מ"הבעל שם טוב הקדוש" שאמר ל'חברייא': "שיהיו בקיאים ב'מחבר' עם רמ"א' "בעל פה", כיוון שזה נעשה ב'רוח הקודש'!^{כה}

צריך 'ללמוד', 'לדעת', ובאם מתעוררת לפעמים שאלה, איזה הלכה מהמחבר – שלא מבינים את זה – מתקדמים הלאה! לומדים הלאה – ובהמשך מבינים ממילא גם את דברי המחבר!

הרבי הרי אומר: "כשנתחדש 'הלכה', נתחדש 'שכל בידיעת הבורא'!",^{כז} כך מביא הרבי בתורה.

אבל אם אני 'לא יודע כלום', אם רק 'אומר', איך יכול להיות שיהיה 'שכל בידיעת הבורא'?! ההלכה הרי ב'מח', הוא קיבל 'שכל' חדש 'בידיעת הבורא', איך יכול להיות שהרבי התכוון על 'אמירה'!?

ראינו את אנשי שלומינו, את 'האנשים הפשוטים', הם הספיקו ללמוד תורה – והם ידעו מה שהם לומדים! יכולים היו לשאול אותם אודות גמרא שאפילו 'למדן' לא ידע אותה! הם למדו בכל מקום, עברו על כל הש"ס מספר פעמים, זכרו את הגמרא, והיתה להם בקיאות! וכך היה גם בכל ה"ארבעה חלקי שולחן ערוך"!

'לומר' - זה לא דרך! הרי יכולים להבין דברי הגמרא – צריך לדעת מה לומדים!

(רנ"ב פונה לשואל: אתם לקחתם קטע מאמצע שיחה, תראה מה כתוב לפני ואחרי, הרבי אומר כך, "ועל ידי זה – אחרי שהוא יסיים כמה פעמים – ממילא יבין בפעם השני", אבל אם בפעם השנייה הוא 'אומר' כמו בפעם הראשונה, מה הוא יבין!?) אם הוא 'יאמר' הוא לעולם לא יבין!

הערות ומראי מקומות

כה. עי' כתר שם טוב אות תכ"ג.

כו. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ב' אות ב': **כְּשֶׁנִּתְחַדֵּשׁ הַלְכָה, נִתְחַדֵּשׁ שִׁכְל וְיִדְיָעָה**, וְהִדְעָת הוּא עֶקֶר שְׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא... ועי' גם ספר המידות - ערך לימוד אות י': **כָּל יְדִיעָה בְּמִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה, הֵן מְצוּוֹת שְׁבִין אֲדָם לְחַבְרֹו הֵן מְצוּוֹת שְׁבִין אֲדָם לְקוֹנֹו, הַיְדִיעָה הַזֹּאת בְּעֲצֻמָּה הִיא הַצְּלַחַת הַנְּפֶשׁ.**

ואם לא יבין תיכף – יבין אחר כך

רבינו ציווה לר' נתן ללמוד 'עץ חיים',¹² ר' נתן אף פעם לא למד 'עץ חיים', [ולפני שרבינו ציווה עליו ללמוד 'עץ חיים', הוא ציווה עליו ללמוד את 'ארבעה חלקי שולחן ערוך'] – ואולם ר' נתן אמר: "אינני יודע, אינני יודע! הרי אף פעם לא למדתי 'עץ חיים'!".

והרבי אמר לו כך: "תלמד, וכשלא תבין, תעשה 'נקודה', כשתגיע הפעם הבאה, כבר יהיו לך פחות 'נקודות'!",¹³ כך אמר לו רבינו.

ב'עץ חיים' אי אפשר לשאול שום דבר, וכשלא יודעים צריך להתקדם הלאה, שם זה ממש 'מעשה מרכבה', כשלא יודעים, מתקדמים הלאה.

וזה הרבי אמר אפילו בלימוד 'עץ חיים' שאי אפשר לשאול – גם שם אמר לו, "היכן שלא תבין תעשה 'נקודה' – תציין 'כאן אני לא מבין'!".

רואים מזה עוד סימן וראיה, שאפילו דבר שאינני מבין, צריך 'נקודה' – "כאן אני לא מבין", ובפעם הבאה – כשאראה את הנקודה – הרי שבהרבה מקומות יבחין שמבין, את מה שלפני כן לא הבין!

עניה במקומה ועשירה במקום אחר

(השואל: יש אחד, כשהלימוד מתחיל לייגע אותו הוא עוזב את הגמרא), לא, לא, היגיעה הזאת יש בה ענין – וזה תלוי, באם ישנו גמרא ב'ברכות' שלא יודע – בנקל ישאל מישהו וכבר ידע! ואם זה גמרא ב'סדר קדשים' – שאף פעם לא למד, וזה זר לו, תלך הלאה! תמשיך הלאה! וכשתלמד 'קדשים' (במשך הזמן תבין) – - -

הערות ומראי מקומות

כז. עי' חיי מוהר"ן אות ב' ואות תל"ה.

כח. עי' שיש"ק הנדמ"ח ח"ג אות ת"ג.

מובא בגמרא, כט "ממרחק תביא לחמה – עניה במקומה ועשירה במקום אחר", התורה עניה 'במקומה', ו'במקום אחר' היא עשירה, מ'שם' הוא יכול לתרץ את הקושיא 'פה', "ממרחק תביא לחמה".

(רנ"ב: יש לפעמים שהגמרא מביאה איזה ענין 'בדרך אגב', והוא לא מבין את זה, אבל במקום אחר הגמרא כבר מאריכה בעניין זה), ל כן כן, "עשירה במקום אחר"!

(אחד הנוכחים: יוצא אם כך שצריך להבין כמה שאפשר, רבינו מתכוון רק – במקום שהוא לא מבין? כן, שיתקדם הלאה!

ועוד דבר: אפילו אם הוא מתקדם הלאה, הוא צריך לדעת ש"כאן אני לא יודע, וכאן אני לא יודע", מאוחר יותר הוא יראה – שגם גם כאן (כבר כן מבין).

הלכה זו היא 'ברורה' 'שלומר' (לא נחשב ללימוד)!

לפרש הדבר בלשון שמבין

(רנ"ב: יש תורה בליקוטי מוהר"ן, רבינו אומר שם שיפרשו מה שלומדים! "צריך לפרש הדבר בלשון שמבין"), כן כן, לפרש.

היה אצלנו אחד בשם "ר' הערשל טעפליקער" – ר' אליהו חיים (רוזין ז"ל) משוחח ממנו הרבה פעמים – הוא היה יהודי פשוט, ואחר כך הוא התקרב, ואני שהייתי עני גדול, הוא שילם לי שאלמד איתו 'ליקוטי מוהר"ן'.

התחלנו ללמוד את התורה (הראשונה), הייתי חייב להבין ולפרש לו כל מילה (מעברי לאידיש), זה היה כל כך קשה...

הערות ומראי מקומות

כט. ירושלמי מס' ראש השנה פרק ג' הלכה ה' (עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ק"ה).

ל. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' קי"ח.

פרשת תולדות, שנת תשל"ה ט

כי – 'ווארום', איש – 'א מענטש', הישראלי – 'א איד', כך הייתי מוכרח לומר, צריך – 'דארף', תמיד – 'שטענדיג', להסתכל – מה הפירוש 'להסתכל'?... הייתי מוכרח לפרש כל מילה.

והוא היה אומר לי: "מה אכפת לך? אני הרי משלם לך, שיקח יותר זמן!"...

היו מילים שגם אני בעצמי לא ידעתי... שכל מילה אבין?! כזה 'פשטן' הוא היה!

אבל כשחלף זמן מה, הוא כבר למד תורה יפה!!

(השואל: יש אחד שבאם יראה שהוא צריך 'להתייגע', הוא יברח, הוא ירד מהדרך לגמרי) הוא 'ברח עוד יותר מהר' אם לא תהיה לו חיות מהלימוד! אם הוא רק 'אמר', הוא יברח מהר יותר!...

הכלל, אינני יכול לענות רק דבר ממה שראיתי אצל אנשי שלומינו!

אני יכול לומר לכם את מה שראיתי אצל אנשי שלומינו, שהייתה להם 'בקיאות', והם 'למדו', לא 'אמרו'!

הם למדו גמרא עם רש"י, וכשהיה להם את מי לשאול הם שאלו – כשלא, הם התקדמו הלאה, ועם הזמן הם כבר ידעו ללמוד!

(השואל: שבע דף ליום?) לא, שבע דף ליום היה אצלם מאוחר יותר.

שיהא שם שמים מתאהב על ירך

(רמ"ב מציע לפניו עוד שאלה אודות נסיעה של בני ישיבת ברסלב בבני ברק בחצות הלילה לשדה התבודדות עם 'אופניים' – 'בייזיקעס') נסיעה עם 'אופניים' זה לא דבר נאה, הכוונה היא טובה – אבל הדבר עצמו הוא לא דבר נאה!

(רמ"ב: השאלה היא, הוא קם 'חצות', ועושה חשבון – אם ייצא 'חוץ לישוב' הוא צריך ללכת ברגל 'שעה' הלוך, ושעה' חזור, הוא מתעייף מהדרך, ככה – תוך 'עשר דקות' הוא שם; רנ"ב: זה לא לבחור ישיבה, זה 'עובדה

דחול!; רמ"ב הרי רבינו נסע עם סוס!?!; רנ"ב: בכפר!)^א כתוב שכל (התנאים) – ומר' שמעון – רכבו
'על חמור', נו...

אינני 'פוסק', רק אומר את הדבר הזה, אצל אנשי שלומינו היו הרבה יהודים שקמו
בחצות, והלכו לשדה, ולא נסעו עם אופניים..

(רמ"ב: יש אברכים בברסלב שיש להם כן), אומר לך כך, יש לפעמים ענין של 'ראיה למרחוק',
יכול להיות שיצא מזה קלקולים, אפילו ש'לפי שעה' זה נראה דבר טוב.

היום לא חסר ברחוב דברים אחרים, וכשיש לו אופניים, הוא כבר יכול לקבל מחשבות
אחרות, ולעזוב את הלימוד לגמרי!

לכאורה במבט פשוט מלמעלה, האופניים מסייע בעדו, זה מרבה לו 'תורה', ומרבה
לו 'תפילה', אבל גם יכול לצאת מזה 'פגם', 'פגם גדול', שהוא יתרחק לגמרי! על פי רוב,
לכל הארחי פרחי [ה'שבאבניקים'] יש אופניים, אופנועים...

"פעמים ביטולה של תורה זהו קיומה",^ב הרי זה 'ביטולה של תורה', כן? הוא צריך
ללכת חצי שעה, וזה 'ביטולה של תורה', צריך אופניים?! אבל זה ה"קיומה של תורה"!
מדוע? כי 'הנולד יכול להיות 'נולד רע'!

רואים בחוש שכל השבאבניקים כולם נוסעים עם אופניים, מהאופניים כבר נהיה
דברים אחרים, כמו שהאופניים מקרב ל'קדושה' – האופניים מקרבים גם ל'סטרא
אחרא'! הוא צריך ללכת ל'סטרא אחרא' 'חצי שעה' – ו'בעשר דקות' הוא כבר שם, גם
שם האופניים מקרבים אותו!

הערות ומראי מקומות

לא. עי' חיי מוהר"ן אות ר"ל: ספר רבי נפתלי שאמר רבנו ז"ל, **שְׁטוּב הִיָּה שְׂיִהְיָה לְאִישׁ כְּשֶׁר סוּסִים,**
שְׂיִסַּע בְּכָל פֶּעַם עִם בְּנֵי הַנְּעוּרִים לְתוֹף אִיזָה יַעַר וְכִיּוּצָא, וְשֵׁם יְדָבְרוּ יְרֵאת שְׁמַיִם וְיִהְיָ לָהֶם
הַתְּבוּדָּה וְכוּ', כִּי בְּשָׂדֶה וְיַעַר טוֹב מְאֹד לְהַתְּבוּדָּה. וְסֵפֶר אֲזַ מַעֲנִין הַנְּהַגוּתוֹ בְּיַמֵּי הַנְּעוּרִים, שְׂהִי הַ
רְגִיל לְקַח סוּס מִבֵּית חוֹתָנוּ וְרִכֵּב עַל הַסּוּס לְאִיזָה יַעַר, וְשֵׁם יֵרֵד מֵהַסּוּס וּקְשְׁרוּ לְאִיזָה אֵילָן, וְהוּא
הִלֵּךְ לְתוֹף הַיַּעַר לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ וְהַתְּבוּדָּה שֶׁם כְּדָרְכוּ...

לב. עי' מס' מנחות דף צ"ט ע"א.

כא פרשת תולדות, שנת תשל"ה

אינני 'רבי' ואני לא 'בן רבי', רק אומר דבר אחד – באופן כללי, להוציא ולהנהיג דברים חדשים שאבותינו לא עשו, שזקננו לא עשו, ולא ראו אצל אנשי רבינו, גם אנחנו לא צריכים לעשות!

(רמ"ב: יש שדה קטן קרוב לשיבה, מסתובבים שם חופשיים שגרים לא רחוק משם, וזה יכול ממש לקלקל, יכול להיות שצריך לשקול בכלל האם לאפשר לבחורים ללכת לשדה, כיון שמסתובבים שם כאלה אנשים?)

פעם זה היה שונה, היה 'פחד', פחדו לשלוח 'בן יחיד' לשדות, ²¹ היום זה לא מחמת 'פחד', רק כמו שה'קדושה' מחפשת 'מקום סתר', שיוכלו שיותר בניחותא להתבודד, כך גם ה'סטרא אחרא' מחפשת 'מקום סתר', והם גם מוצאים.

(רנ"ב: הבחור בשעה שהוא הולך לשדה – אם הלב שלו בוער לעשות 'התבודדות', הוא צריך לעשות 'התבודדות' אפילו 'בחדר מיוחד', אם הוא הולך להתבודד 'רק לשדה' ולא במקום אחר, הוא לא אוהב ב'התבודדות', הוא הולך רק היכן שיענקל וגעצל ושמערל הולכים... רבינו דיבר גם מ'חדר מיוחד').

אומר לך משהו, השדה היום כבר כל כך התפרסם שזה לא 'בדד', זה נהיה דבר מפורסם – מפורסם ממש.

ראיתי את חמי (ר' אהרן קיבליטשער ז"ל), הוא היה הולך הרבה לשדה, ומי ידע מזה?! הוא עשה עצמו כאילו הוא הולך לפריץ, הוא הולך לגרף, צחצח נעלים, מי ידע?!

היום הדבר נהיה כל כך מפורסם, אי אפשר לדבר, הנני מפחד להתערב, רואים שזה כבר אוהז באופניים, באופנועים, זה כבר אוהז ב...

(רנ"ב: כשאנחנו היינו בחורים והלכנו לשדה, בכל כך 'הצנע לכת', היו הולכים עם ר' שמואל שפירא, ר' לייבל שפירא, ר' מרדכי אלעזר, אבל זה היה 'בהצנע').

הערות ומראי מקומות

לג. רצ"ל עפ"י מש"כ בכוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות ט' (א): דבר פעם אחת מהד"ר הקדושה של הנ"ל בלילה שגלה אדמו"ר זצ"ל ... ומכל שכן שבאמת אין בזה שום פחד קלל, כמו שאמר אדמו"ר זצ"ל בפרוש ג'עט שדברו לפניו מזה, ואמר שאם היה לו בן יחיד היה משלחו יחידי בלילה לשדה ולא היה חושש לשום דבר, ואמר זאת על כל אדם שאין לפחד קלל משום דבר, כי שלוחי מצוה אינן נזוקין (פסחים ח:), בפ"ט מצוה כזאת.

אינני יודע, העניין הוא כך – דבר זה לא מוצא חן בעיני, אבל לומר דעות לשני אני לא חפץ, אבל האופניים לא מוצאות חן בעיני, רק לומר לשני 'עשה כך'! - - -

אני מפחד מ'הנולד' שייצא מזה – הרי גם ככה אורבים "לחסידי ברסלב", ובכלל על הישיבה, אם הישיבה תקבל איזה שם – ולא חסר רק שמישהו יראה ברחוב שהברסלב'ער נוסעים עם אופניים בלילה, יותר לא חסר – איך שהם יפרשו את זה, מה שהם יעשו מזה!

הדרך של 'תמימות ופשיטות' של פראסטיק (פשיטות), זה די רחוק מאופניים...

(רמ"ב: כשאחד בוער לו להתבודד, הוא תיכף הולך! אופניים זה לא מניעה), הרי אפשר גם בדרך לדבר לפני השם יתברך, עד שמגיעים.

- מהיכן יודע ר' נתן צבי שנוסעים בחצות לילה עם אופניים? (רמ"ב: מצאו אותם וזה התפרסם, ור' נתן צבי עמד על כך בתוקף! – למנוע מהבחורים לנסוע).

הדבר הזה לא מוצא חן בעיני, רק לומר לשני, לפסוק, להעניש, לשלוח מהישיבה, אני לא יכול לומר, אבל הדבר הזה לא מוצא חן בעיני, אני מפחד מ'הנולד' מזה, שחלילה יגמר בצורה לא ראויה.

(רמ"ב: בכלל חזון איש יש הרבה אופניים, הם באים והולכים לכולל, ונוסעים חזרה הביתה), אבל לנסוע עם זה 'בשתיים עשרה בלילה' מה כבר יהיה אפשר לומר, אם יראו בחורים שנוסעים, זו תהיה מכה נוראה לישיבה, לא חסר רק ששתי בעלי בתים מהעיר, שתי אברכים שהם לא אוהבים גדולים שלנו, יראו – שברסלב'ער בחורים נוסעים בשתיים עשרה בלילה עם אופניים, "אה, מי יודע מה הם עושים שם", לך תאמר להם שהם "עושים התבודדות"...

אנחנו לא צריכים להיות מופרכים בעיני העולם, לעשות דברים כאלה שנצטרך לענות עליהם 'תירוצים'...

